

ONDERZOEKSRAPPORT: DE IMPACT VAN DE CORONACRISIS OP WERKZOEKENDEN

JOLIEN STREMERSCHE
PROF. DR. GREET VAN HOYE

Faculteit Economie en Bedrijfskunde
Vakgroep Marketing, Innovatie en Organisatie
Onderzoeksgroep HRM en Organisatiemanagement

E jolien.stremersch@ugent.be
M +32 477 38 80 76

Campus Tweeakerken
Tweeakerkenstraat 2, 9000 Gent

www.ugent.be

INHOUDSTAFEL

1.	ONE PAGER/PERSBERICHT.....	3
2.	KADER.....	4
3.	TIJDIJN CORONAMAATREGELEN	4
4.	PROCEDURE	4
5.	STEEKPROEF	5
6.	RESULTATEN	8
6.1	BEZORGDEHEID OM GEEN JOB TE VINDEN.....	8
6.2	VERANDERINGEN WERKZOEKPROCES DOOR DE CORONACRISIS	9
6.3	INSPANNINGEN OM WERK TE ZOEKEN.....	11
6.3.1	Algemene inspanningen.....	11
6.3.2	Online inspanningen.....	11
6.3.3	Kwaliteit van de inspanningen	12
6.4	BELANG JOBASPECTEN.....	13
6.5	WELBEVINDEN EN STRESS.....	14
7.	CONCLUSIE.....	16

1. ONE PAGER/PERSBERICHT

Meer dan 4 op 5 werkzoekenden bezorgd om geen job te vinden tijdens de coronacrisis

De vrees om geen job te vinden ten gevolge van de coronacrisis is groot, blijkt uit een bevraging van de UGent & VDAB naar de impact van de crisis op werkzoekenden. "Toch wordt er nog steeds vrij intensief naar werk gezocht, alleen gebeurt dit nu op een andere manier", zegt doctoraatsstudent Jolien Stremersch.

Onderzoekers van de UGent hebben in samenwerking met VDAB onderzoek gedaan naar de impact van de coronacrisis op het werkzoekproces en het welbevinden van werkzoekenden. Al anderhalve maand moeten we zoveel mogelijk 'in ons kot blijven'. Voor wie op zoek is naar een job is dit geen sinecure: sollicitatiegesprekken worden afgezegd of uitgesteld, jobbeurzen gaan niet door, en ook opleidingen worden geschrapt. "Desondanks wordt er toch nog vrij intensief naar een job gezocht. Zij het dan vooral online en met een iets andere focus dan voor de crisis", zegt Jolien Stremersch, doctoraatsstudent toegepaste economische wetenschappen aan de UGent. Onder het promotorschap van Prof. dr. Greet Van Hove onderzoekt ze voor haar doctoraat hoe mensen op zoek gaan naar werk en met welke gevolgen.

Focus verleggen

86% van de werkzoekenden geeft aan bezorgd te zijn om geen werk te vinden ten gevolge van de coronacrisis. Deze bezorgdheid bleek significant groter te zijn dan de bezorgdheid die ze hadden vóór de crisis. De bezorgdheid bleek aanzienlijk hoger te zijn bij vrouwen en bij werkzoekenden die nog maar pas op zoek zijn naar een job. Desondanks de hoge bezorgdheid blijft men niet bij de pakken zitten. Meer dan de helft (61%) van de werkzoekenden geeft aan veel tijd besteed te hebben aan het zoeken naar een job, zij het dan op een andere manier. "We zien duidelijke veranderingen in het werkzoekproces van de werkzoekenden. Ongeveer de helft van de respondenten geeft aan anders naar een job te zoeken ten gevolge van de coronacrisis. Een kwart van hen geeft aan dat deze verandering het verleggen van de focus is. Men zoekt niet meer strikt in de sector waar men normaal gezien naar werk zoekt, maar men verbreedt de focus naar andere sectoren waar nu wel werk te vinden is", aldus de onderzoekers. "Ook op vlak van jobaspecten merken we een verandering op. Werkzoekenden geven aan door de coronacrisis meer belang te zullen hechten aan de werkzekerheid (52%) en de work-life balans (44%) bij het kiezen van een job."

Stresserend

Het onderzoek ging ook na hoe het gesteld is met het welbevinden en het stressniveau van de werkzoekenden tijdens de coronacrisis. De coronacrisis heeft voor 77% van de deelnemers aan dit onderzoek tot meer depressieve gevoelens en angstige gedachten geleid dan ze gewoonlijk ervaren. De voornaamste klachten zijn: zich niet gelukkig voelen (82%), minder goed in staat zijn beslissingen te nemen (75%) en concentratieproblemen (75%). Daarnaast ervaart ook bijna 1 op 3 werkzoekenden ernstige tot zeer ernstige stressklachten tijdens de coronacrisis. Zij vinden het erg moeilijk om te ontspannen (51%), zijn lichtgeraakt (49%), en geraken gemakkelijk overstuurd (46%). Opvallend is dat de jongere werkzoekenden uit dit onderzoek meer van deze klachten ervaarden.

Kansen

Ondanks het verlaagde welbevinden en het hogere stressniveau zijn er toch enkele positieve punten. 1 op 10 van de werkzoekenden geeft aan dat de coronacrisis ook kansen met zich meebrengt. Men heeft nu bijvoorbeeld meer tijd om zich bij te scholen via een online opleidingstraject. Ook het volledig online solliciteren valt in de smaak, men dient zich niet meer te verplaatsen en verliest hierdoor dus geen tijd meer.

2. KADER

Dit onderzoek werd opgezet na het Besluit van de Vlaamse Regering tot het nemen van tijdelijke maatregelen om de verspreiding van COVID-19 tegen te gaan (13 maart 2020). Deze maatregelen hebben zware gevolgen voor de bevolking in loondienst, maar ook voor werkzoekenden. Aangezien de arbeidsmarkt op zijn kop staat kunnen zij niet meer solliciteren zoals zij dit gewoon zijn. Om de gevolgen van de crisis bij werkzoekenden in kaart te brengen voerden wij een bevraging uit door middel van een online vragenlijst.

Dit onderzoek past binnen de scope en expertise van de Onderzoeksgroep HRM en Organisatiemanagement binnen de vakgroep Marketing, Innovatie en Organisatie aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde van de Universiteit Gent. Het onderzoek wordt uitgevoerd door Jolien Stremersch, doctoraal onderzoeker en assistent. Zij verricht hoofdzakelijk onderzoek naar de kwaliteit van werkzoekgedrag. Het onderzoek wordt begeleid door Prof. dr. Greet Van Hove, (internationaal) erkend expert op vlak van het werkzoekproces en werving. Dit onderzoek helpt ons om het begrip rond het werkzoek- en tewerkstellingsproces, met name in tijden van crisis, te verbeteren.

3. TIJDLIJN CORONAMAATREGELEN

Geldend vanaf 13 maart middernacht werden er in ons land op Federaal niveau zware beperkingen opgelegd aan horecazaken en werden de lessen in het onderwijs opgeschort, niet-essentiële handelszaken dienden te sluiten tijdens het weekend. Vanaf 18 maart belandde ons land in de zogenaamde *lockdown light*. Vanaf dan bleven enkel essentiële winkels open (voedingszaken, apotheken etc.) en werden alle niet-essentiële verplaatsingen verboden. Op 20 maart besloot de regering om de grenzen grotendeels te sluiten. Al het niet-essentiële grensverkeer werd verboden. Al deze maatregelen werden op 27 maart verlengd tot en met minstens 19 april, met de mogelijkheid om deze nog zeker tot en met 3 mei te verlengen.

Tijdens deze verlenging van de *lockdown light* werd de huidige studie uitgestuurd (**tussen 9 en 23 april**).

Op 15 april besloot de Nationale Veiligheidsraad om de geldende inperkingsmaatregelen te verlengen tot en met 3 mei met enkele versoepelingen (bv. vanaf 18 april mochten ook doe-het-zelfwinkels en tuincentra opnieuw openen, mits de veiligheidsafstanden die ook gelden in de supermarkten).

De volgende herziening van de Nationale Veiligheidsraad ging door op 24 april, na afsluiten van het onderzoek.

4. PROCEDURE

De data voor deze studie werden verzameld in samenwerking met VDAB. De participanten werden gerekruteerd via LinkedIn, Twitter, en Facebook. De online vragenlijst kon ingevuld worden tussen **donderdag 9 april** en **donderdag 23 april 2020** via het programma Qualtrics.

Vooraleer de vragenlijst te starten, hebben we de participanten aan de hand van een '**informed consent**' op hun rechten als deelnemer gewezen. Indien participanten niet akkoord gingen met dit informed consent werd de vragenlijst afgesloten. Er werd benadrukt dat deelname vrijwillig en anoniem is, dat antwoorden enkel voor onderzoeksdoelen gebruikt worden, dat men op aanvraag de onderzoeksresultaten kan ontvangen, en dat de

resultaten op geen enkele manier een invloed hebben op hun dienstverlening bij VDAB. Het invullen van de vragenlijst nam ongeveer **12 minuten** in beslag.¹

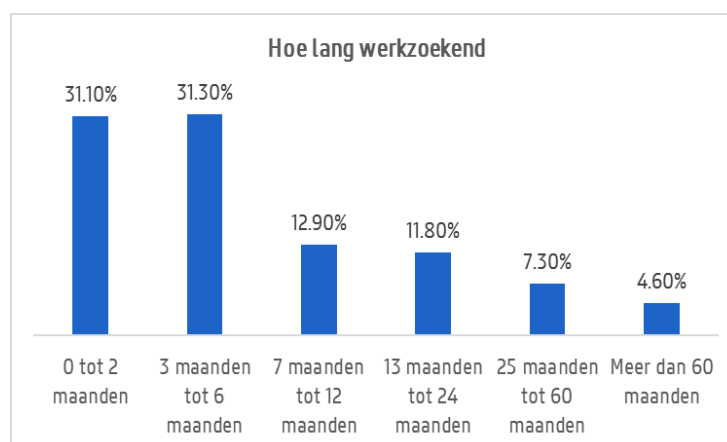
De participanten kregen de mogelijkheid een vragenlijst in te vullen die peilde naar de volgende variabelen (zie bijlage A):

- Bezorgdheid om werk te vinden
- Veranderingen in werkzoekproces
- Inspanningen om werk te zoeken
 - o Algemene inspanningen
 - o Online inspanningen
 - o Kwaliteit van de inspanningen
- Belang van bepaalde jobaspecten
- Welbevinden en stress

Op het einde van de survey konden de participanten vrijblijvend hun **e-mailadres** achterlaten, dit laat ons toe om hen te kunnen contacteren om de langdurige effecten van het coronavirus in kaart te brengen.

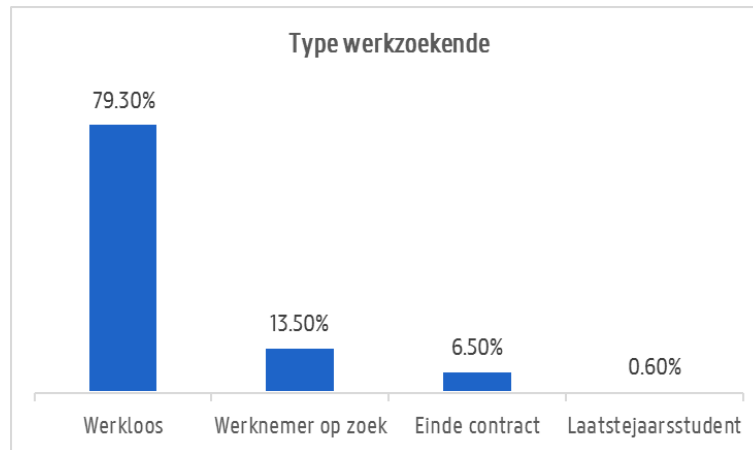
5. STEEKPROEF

- De onderzoekspopulatie voor dit onderzoek werd vastgelegd op personen die momenteel **op zoek** zijn naar een job en **jonger zijn dan 65 jaar**. Aan het begin van de vragenlijst werd aan de participant gevraagd of men al dan niet op zoek was naar een job. Indien deze vraag negatief werd beantwoord werd de vragenlijst afgerond.
- In totaal vulden **327 werkzoekenden** de vragenlijst **volledig (100%)** in. 1000 personen hebben de vragenlijst aangeklikt. Na analyse werden volgende data uit de dataset verwijderd:
 - o 237 personen klikten enkel aan zonder de vragenlijst te starten
 - o 13 personen gaven geen consent
 - o 132 personen waren niet werkzoekend
 - o 291 personen vulden de vragenlijst niet volledig in
- De gemiddelde leeftijd van onze participanten is **42.71 jaar**, waarbij de jongste 19 jaar is en de oudste 63 jaar.
- Men is gemiddeld al **12.40 maand** op zoek naar een job. 36.60% is **langdurig** op zoek naar een job (al langer dan 6 maand op zoek).

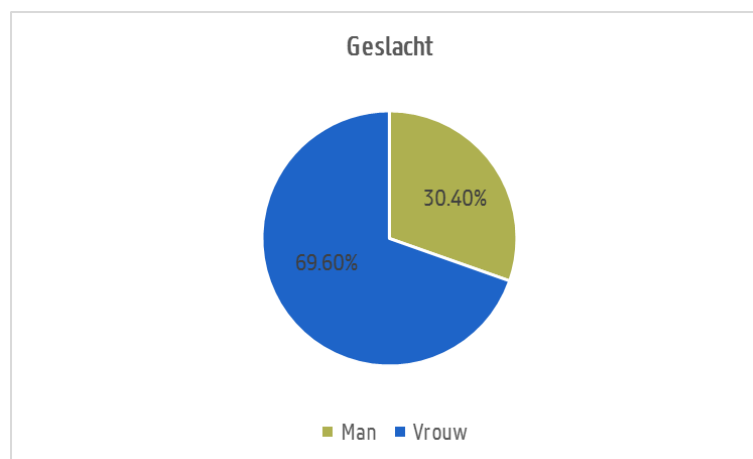

¹ Het onderzoek werd goedgekeurd door de ethische commissie van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde (dossiernummer FEB 2020 I)

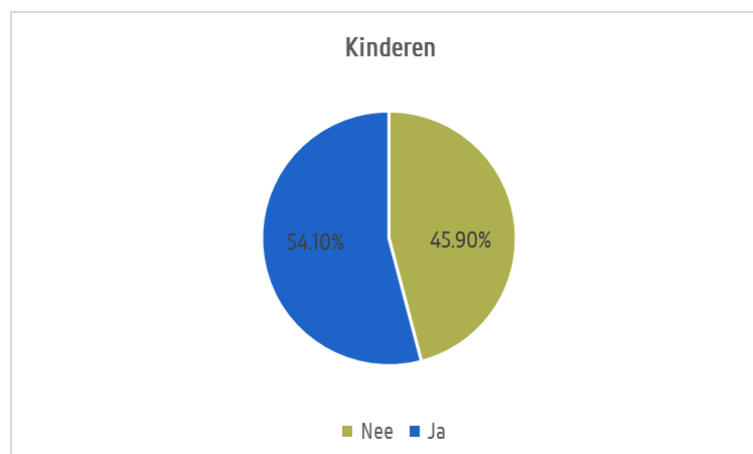
- Onze steekproef bestaat hoofdzakelijk uit personen die **werkloos** zijn (79.30%). Verder hebben we ook een aantal werknemers die op zoek zijn naar een **nieuwe job** (13.50%) en werknemers op het **einde** van hun huidige contract (6.50%). Onze steekproef bevat opvallend weinig **laatstejaarsstudenten** (0.60%).

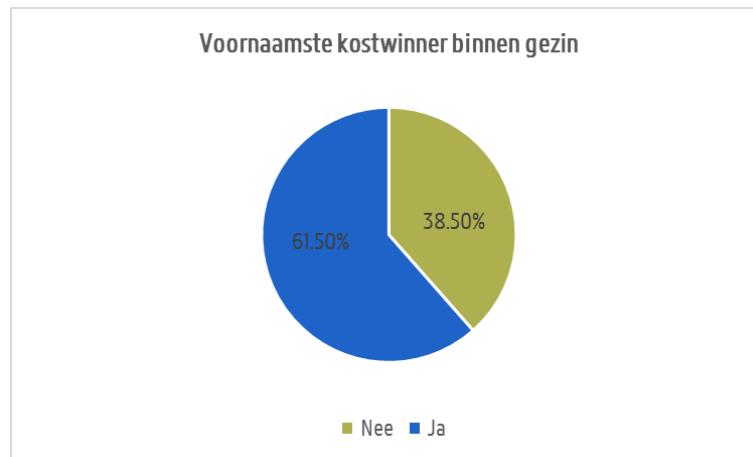
- De meerderheid van de participanten is **vrouwelijk** (69.60%).

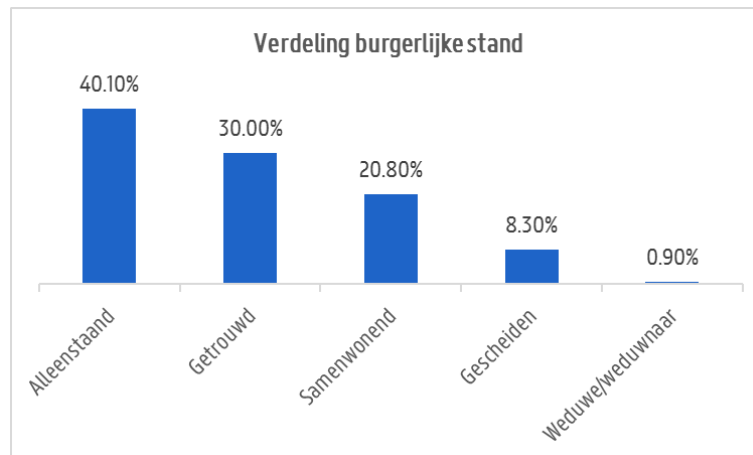
- Ongeveer de helft van de participanten heeft inwonende **kinderen** (54.10%).

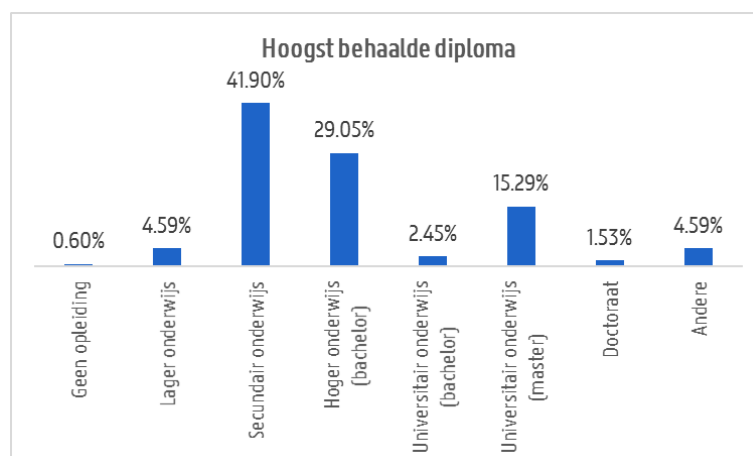
- 61.50% van de participanten is voornaamste **kostwinner** binnen het gezin.

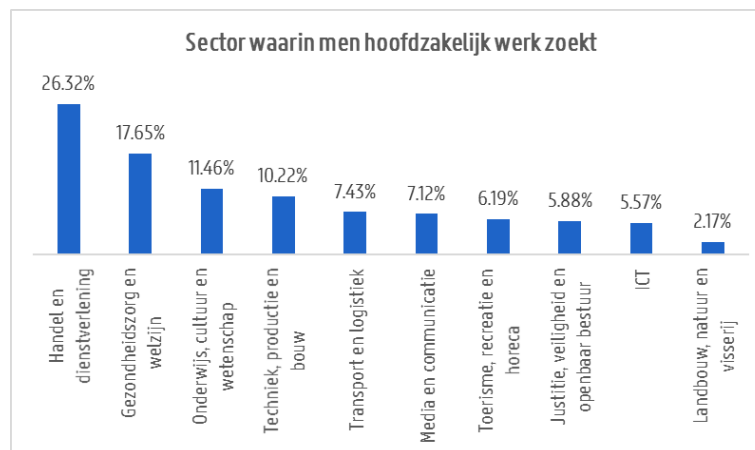
- Verdeling **burgerlijke stand**

- Hoogst behaalde **diploma**:

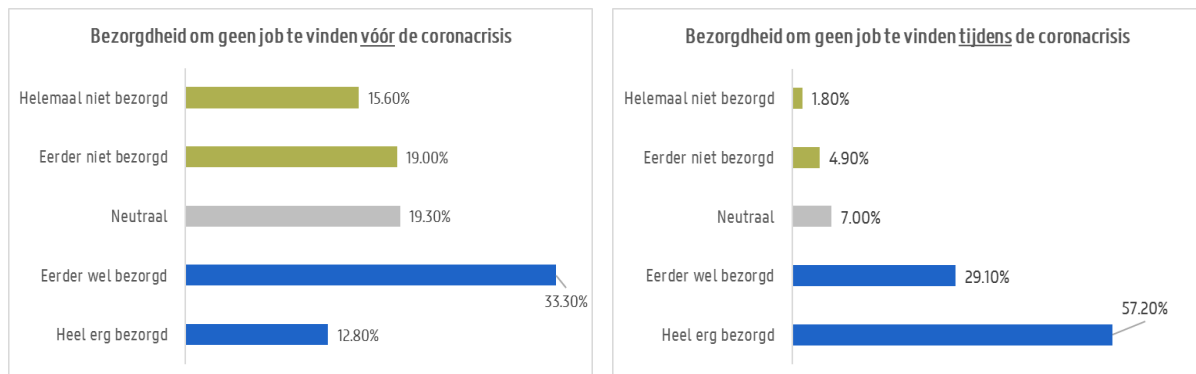
- Verdeling **sector** waarin men hoofdzakelijk werk zoekt

6. RESULTATEN

6.1 BEZORGDHEID OM GEEN JOB TE VINDEN

Gezien de ernst van de huidige coronacrisis wouden we allereerst de bezorgdheid van werkzoekenden om geen job te vinden in kaart brengen. Er werd aan de werkzoekenden gevraagd in welke mate zij **bezorgd** zijn om geen job meer te kunnen vinden ten gevolge van de huidige coronacrisis. Daarenboven vroegen we ons af of er een aanzienlijke (of significante) toename was tegenover de bezorgdheid voor de coronacrisis. Aangezien we niet de mogelijkheid hadden om een meting te doen voor de crisis, vroegen we de participanten om zowel aan te geven in welke mate zij vóór de crisis bezorgd waren, als de mate waarin zij nu bezorgd zijn.

In bovenstaande grafiek is te zien dat **ongeveer 1 op 2** (46.10%) van de werkzoekenden **vóór** de crisis bezorgd was om een job te vinden. We zien een duidelijke toename bij de bezorgdheid **tijdens** de crisis, waar **meer dan 4 op 5** (86.30%) werkzoekenden aangeeft bezorgd te zijn. Meer dan de helft (57.20%) geeft zelfs aan heel erg bezorgd te zijn.

De antwoorden werden gescoord van 1 (helemaal niet bezorgd) tot 5 (heel erg bezorgd). De gemiddelde bezorgdheid vóór de crisis bedroeg **3.09**, wat we kunnen interpreteren als neutraal. De spreiding is vrij gelijk, al zien we wel een iets groter aantal bij 'eerder wel bezorgd'. Het gemiddelde tijdens de coronacrisis bedroeg maar liefst **4.35**, wat aantoont dat de meerderheid van de werkzoekenden bezorgd is om geen werk te vinden. Om dit verschil statistisch te kunnen aantonen voerden we een *paired sample t-test* uit. Bij deze statistische test wordt

nagegaan of het verschil tussen beide gemiddelden significant is. Er was weldegelijk een significant verschil tussen de scores vóór ($M=3.09$, $SD=1.29$) en tijdens ($M=4.35$, $SD=.94$) de coronacrisis; $t(326)=-17.16$, $p < 0.001$.

Deze bezorgdheid om geen job te vinden is significant **hoger bij vrouwen** ($r = .12$, $p = .04$) en bij werkzoekenden die **minder lang** op zoek zijn naar een job ($r = -.11$, $p = .04$).

6.2 VERANDERINGEN WERKZOEKPROCES DOOR DE CORONACRISIS

Ongeveer **de helft** (45.60%) van de werkzoekenden geeft aan dat hij of zij **anders** naar een job zoekt ten gevolge van de coronacrisis.

Om de vinger te kunnen leggen op wat er exact veranderd is door de coronacrisis vroegen we aan de werkzoekenden die 'ja' antwoordden om een korte toelichting (door middel van een tekstvak)². Bij de analyse van deze **kwalitatieve** antwoorden merkten we enkele **categorieën** op waarin deze reacties konden onderverdeeld worden:

- **Jobaspecten:** Werkzoekenden geven aan door de coronacrisis aandacht te schenken aan andere jobaspecten bij het zoeken. **Inhoud** van de job blijkt even niet te primeren, men wil gewoon graag *iets* vinden. Het werk in sommige sectoren is volledig stilgevallen, waardoor men de visie dient te verruimen naar **andere sectoren**.

"Ik begon normaal 4 mei bij nieuwe werkgever, maar contract gaat niet door door de crisis. Maar zit wel in opzegperiode van huidige werk. Dus nu kom ik zonder inkomen te zitten en kan geen werk zoeken. Dus nu schrijf ik bedrijven aan waar ik eigenlijk niet wil werken, maar ben hopeloos op zoek" - Vrouw, 41 jaar, einde contract

"Woon-werkverkeer is nu belangrijk voor mij, zit elke dag op overvolle treinen en wil dat vermijden na de Corona crisis door het feit dat ik er van overtuigd ben dat dit een straatje zonder einde is" - Man, 54 jaar, werknemer

- **Online:** Een kwart van de werkzoekenden (die aangaven dat er iets veranderd is) geeft expliciet aan dat alles nu voornamelijk online gebeurt. Waar men voor de crisis naar een werkgever zou gaan voor een face-to-face gesprek, verloopt alles nu via videochat. Ook jobbeurzen gaan niet meer door,

² 11 participanten vulden deze open vraag niet in, zij werden bijgevolg niet meegeteld voor deze vraag.

waardoor netwerken moeilijker wordt. Toch blijkt dit voor de meesten een positieve, tijdsbesparende evolutie te zijn.

“Gesprekken met uitzendbureaus verlopen nu online, terwijl ik voorheen altijd de verplaatsing moest maken naar de vestigingen. Dit is zeer tijdsbesparend, waardoor ik meer opensta voor dergelijke gesprekken.” – Man, 25 jaar, werkloos

“Eerder probeerde ik werk gerelateerde evenementen te bezoeken om te netwerken (jobbeurzen, voorlichtingen van potentiële werkgevers). De verandering is dus dat ik nu alleen online/telefonisch werk.” – Man, 33 jaar, werkloos

- **Aanbod:** Ook aan werkgeverszijde zijn er zaken veranderd volgens de werkzoekenden. Er zijn beduidend minder vacatures te vinden. Daarnaast hebben werkzoekenden ook het gevoel dat er amper **feedback** komt van de bedrijven, en vele selectieprocedures staan on hold.

“Minder moeite omdat het haast onmogelijk is om iets te vinden dat specifiek aansluit bij het halen van mijn diploma. Ook het vinden van tijdelijk werk is lastig.” – Man, 27 jaar, werkloos

“Minder vacatures voor mijn profiel en minder reacties op sollicitaties hebben tot gevolg dat er weinig sollicitatie-activiteit is.” – Man, 51 jaar, werkloos

- **Afwachtend:** Naast zij die hun focus verleggen en vooral online zoeken, zijn er ook werkzoekenden die een afwachtende houding aannemen. Ze hebben het gevoel dat alles stilgevallen is. Ook blijkt er sprake te zijn van angst voor besmetting (in de zorg, supermarkten,...).

“Mijn zoektocht naar werk is stilgevallen. Ik heb een lopende sollicitatie waar ik niets meer van hoor. Ik verwacht ook geen nieuws op dit moment.” – Man, 44 jaar, werkloos

“Ik zoek minder vaak en ben afwachtend. Ik kom uit retail en dat ligt volledig stil. Ik was in de zorg aan het kijken maar daar werken durf ik nu niet.” – Vrouw, 53 jaar, einde contract

- **Kansen:** Tenslotte geven een aantal werkzoekenden aan dat de coronacrisis ook enkele kansen met zich meebrengt. Men heeft nu tijd om werk te zoeken, waar men anders geen tijd voor zou hebben. Ook geven sommigen aan de tijd te nemen om zich bij te scholen, het CV bij te schaven,... Tenslotte zijn er ook enkelen die solliciteerden op '#covid19 vacatures' die net vrijkwamen *door* de coronacrisis.

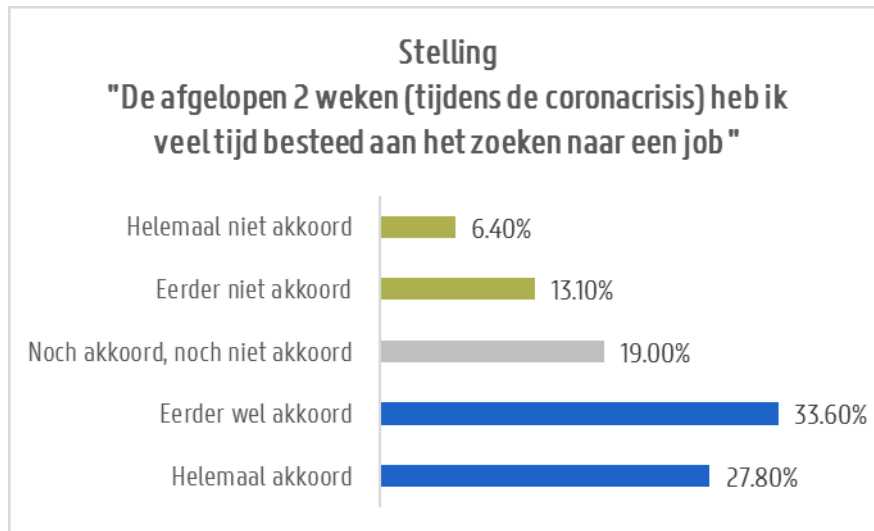
“Gezien ik onder GTB (n.v.d.r. Gespecialiseerd Team Bemiddeling) sta maak ik tijd om bij te scholen en uit te kijken naar haalbare job” – Man, 53 jaar, werkloos

“Nu heb ik de tijd om naar ander werk te zoeken en anders niet” – Vrouw, 39 jaar, werknemer

- **Overige:** enkele reacties van de participanten konden niet ondergebracht worden in één van bovenstaande categorieën. Bv. hun reactie had niet te maken met veranderingen in hun werkzoekproces.

6.3 INSPANNINGEN OM WERK TE ZOEKEN

6.3.1 Algemene inspanningen

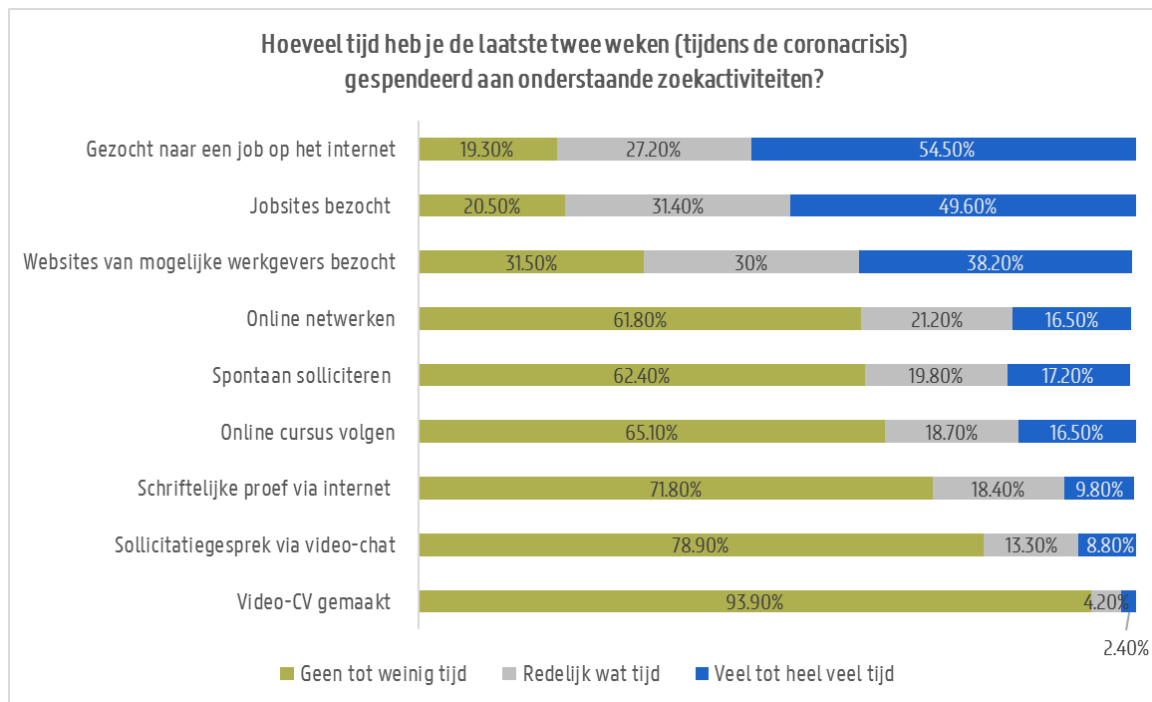

In bovenstaande grafiek is te zien dat meer dan de helft van de werkzoekenden (61.40%) toch **veel tijd** heeft besteed aan het zoeken naar een job. Dit toont aan dat men, desondanks er in veel sectoren minder aanbod is, toch nog inspanningen levert om een job te vinden.

6.3.2 Online inspanningen

Zoals bij onderdeel 6.2 reeds werd aangegeven verloopt het werk zoeken en solliciteren tijdens de coronacrisis vooral online. Verschillende zoekactiviteiten kunnen online plaatsvinden: jobsites bezoeken, websites van werkgevers bezoeken en zelfs sollicitatiegesprekken voeren. Wij vroegen ons bijgevolg af hoeveel tijd werkzoekenden spenderen aan bepaalde online zoekactiviteiten. Hierbij bevroegen we ook enkele zaken die VDAB meegeeft als tip aan werkzoekenden (bv. online cursus volgen, video-CV maken).³

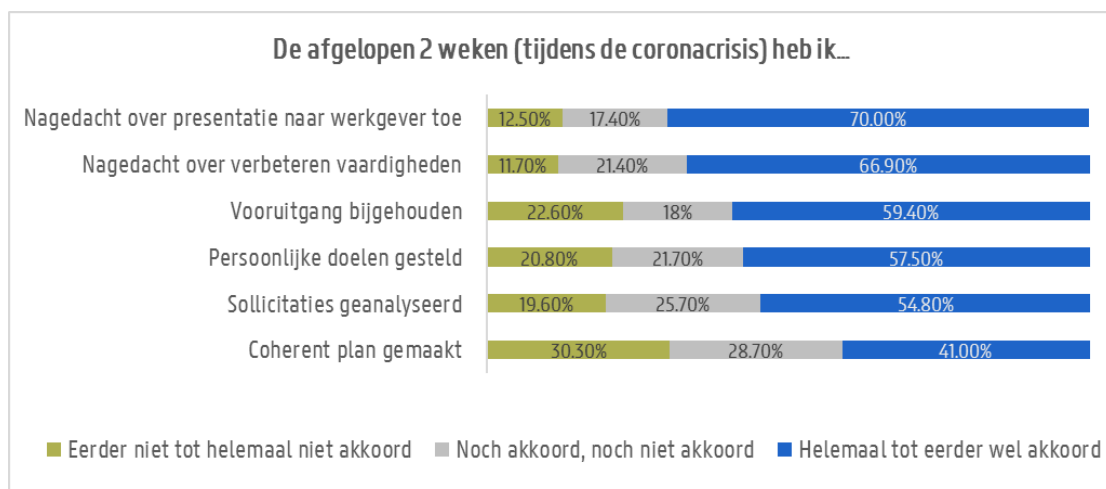
³ <https://www.vdab.be/solliciteren-in-tijden-van-corona>

In bovenstaande grafiek is te zien dat de respondenten het meeste van hun tijd hebben gespendeerd aan het **zoeken naar een job op het internet** (54.50%), het bezoeken van aan **jobsites** (49.60%), en aan het bezoeken van **websites van mogelijke werkgevers** (38.20%). Schriftelijke proeven en sollicitatiegesprekken via internet gebeuren slechts in de minderheid van de gevallen. Slechts enkelen (bv. een hedendaagse danseres) maakten een video-CV aan.

6.3.3 Kwaliteit van de inspanningen

De kwaliteit van het werk zoeken wordt in de literatuur⁴ vaak gedefinieerd als de mate waarin werkzoekenden hun werkzoekproces reguleren aan de hand van doelen stellen, plannen, en reflecteren. Door de coronacrisis kan het zijn dat werkzoekenden nu meer tijd hebben om te reflecteren over het werk zoeken wat op langere termijn de kwaliteit van het werkzoekgedrag ten goede kan komen.

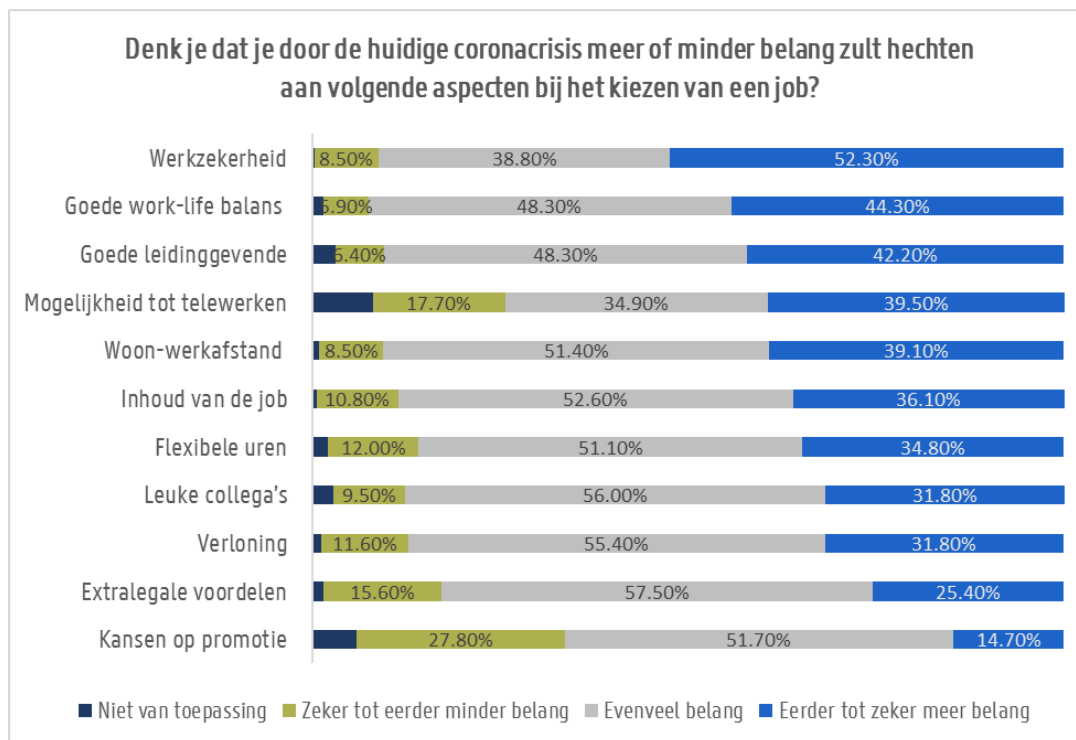

⁴ Zie onder andere Van Hooft, Wanberg, & Van Hooft (2013) of Turban, Stevens, & Lee (2009).

In bovenstaande grafiek is te zien dat respondenten zich hier weldegelijk mee hebben bezig gehouden. Bijna drie kwart van de respondenten (70%) heeft nagedacht over hoe men zich best kan **presenteren** naar mogelijke werkgevers toe. Men heeft ook nagedacht over hoe men zijn **vaardigheden** voor het vinden van een job kan **verbeteren** (66.90%).

6.4 BELANG JOBASPECTEN

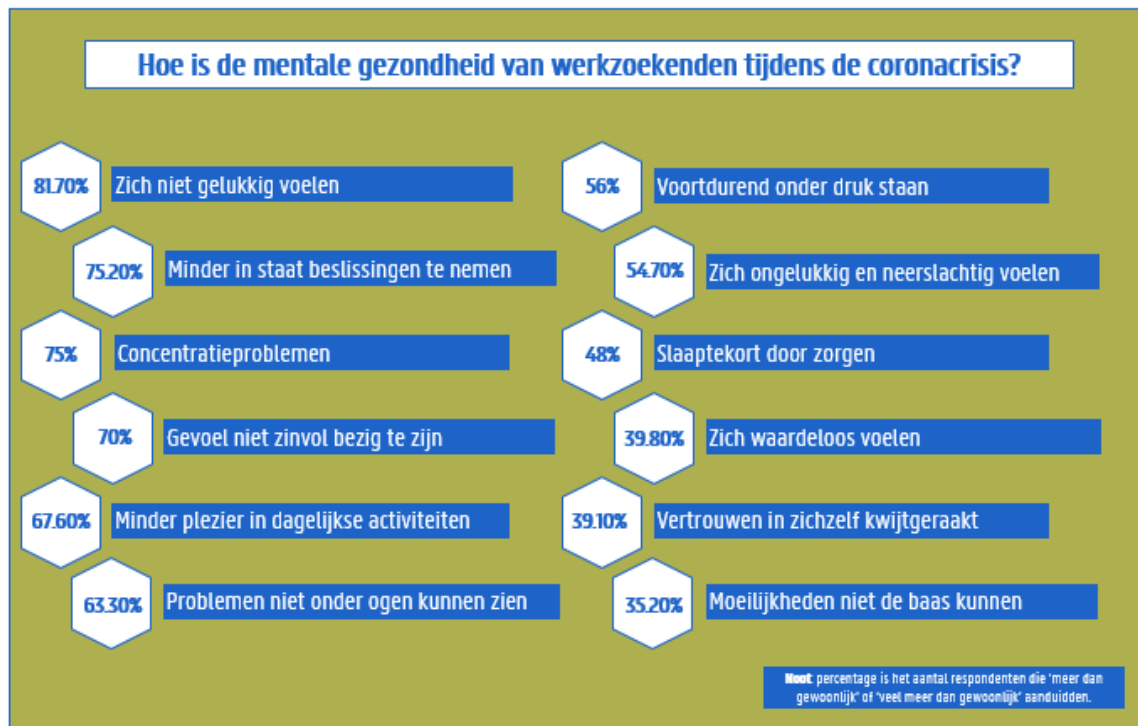
Uit bovenstaande kwalitatieve resultaten (zie punt 6.3) konden we reeds afleiden dat er door de coronacrisis enkele veranderingen zijn in het keuzeproces van werkzoekenden. Bepaalde jobaspecten lijken aan belang te winnen, andere lijken dan weer minder belangrijk. In de volgende vraag peilden we expliciet naar 11 mogelijke aspecten waarop werkzoekenden zich kunnen baseren bij het kiezen van een mogelijke job. Wij waren vooral geïnteresseerd in de mate waarin deze aspecten nu meer of minder belangrijk zouden zijn dan voor de crisis. Omdat sommige aspecten niet voor iedereen even relevant zijn (bv. telewerken voor een poetshulp) werd er ook een categorie 'niet van toepassing' voorzien.

In bovenstaande grafiek is te zien dat de helft van de werkzoekenden aangeeft dat **werkzekerheid** (52.30%) aan belang heeft gewonnen tijdens de coronacrisis. Daarnaast speelt ook een goede **work-life balans** (44.30%) en een goede **leidinggevende** (42.20%) een grotere rol dan voor de coronacrisis.

6.5 WELBEVINDEN EN STRESS

Welbevinden werd gemeten aan de hand van de **General Health Questionnaire⁵** (GHQ-12; Goldberg, 1978), een zelfbeoordelvingsvragenlijst met 12 items voor de detectie van emotionele problemen zoals angst en depressie. Uit de resultaten blijkt dat de coronacrisis duidelijke sporen nalaat op de mentale gezondheid van de werkzoekenden.

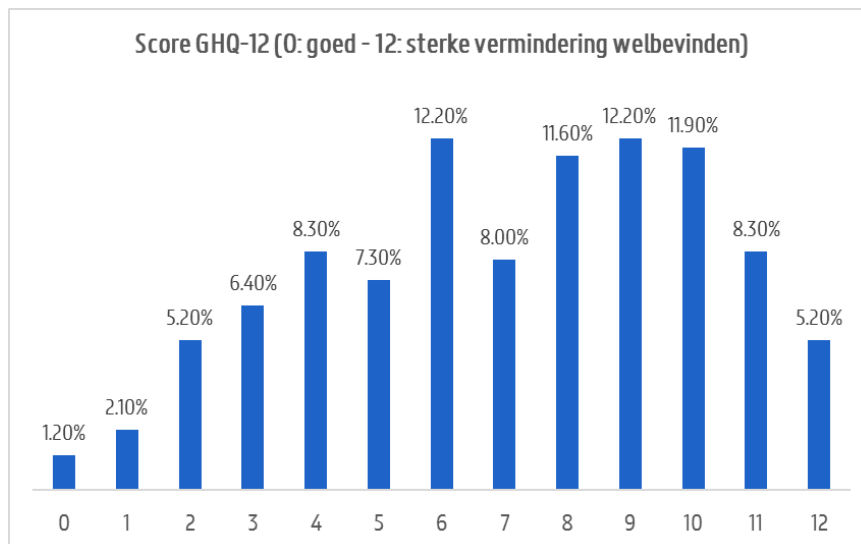

De coronacrisis heeft voor **76.80%** van de werklozen uit dit onderzoek tot meer **depressieve gevoelens** en **angstige gedachten** geleid dan ze gewoonlijk ervaren. Dit wil zeggen dat zij tijdens de coronacrisis **4 of meer⁶** van onder andere deze klachten ervaren: zich niet gelukkig voelen (81.70%), voortdurend onder druk staan (56%), en slaaptekort door zich zorgen te maken (48%).

Daarnaast heeft de coronacrisis ook een weerslag op het **dagelijks functioneren** van de werkzoekenden. Men is minder goed in staat beslissingen te nemen (75.20%), men heeft concentratieproblemen (75%), en men heeft het gevoel niet zinvol bezig te zijn (70%). Daarnaast beleeft men ook beduidend minder plezier in dagelijkse activiteiten (67.60%).

⁵ De GHQ-12 werd gemeten aan de hand van 4 antwoordcategorieën: (1) helemaal niet, (2) niet meer dan gewoonlijk, (3) wat meer dan gewoonlijk, en (4) veel meer dan gewoonlijk; het gaat dus om recente veranderingen ten opzichte van de gewone toestand van de persoon. Afwijken van het normaal functioneren (score 3 en 4) krijgen waarde 1 toegekend, de andere antwoorden krijgen waarde 0 toegekend.

⁶ 91.4 % van de werkzoekenden ervaren 2 of meer van deze klachten.

Indien we de scores op globaal niveau bekijken (in bovenstaande grafiek) zien we een gemiddelde score van **7.06** op 12. Op nationaal niveau is de gemiddelde score van psychisch welbevinden **1.7** (cijfers uit 2018)⁷. Het welbevinden van werkzoekenden tijdens de coronacrisis is dus beduidend lager dan de gemiddelde Belg in 'normale' tijden.

Het welbevinden is significant **lager** bij werkzoekenden die aangeven voornaamste **kostwinner** te zijn binnen het gezin ($r = .16$, $p = .004$) en bij werkzoekenden die **jonger** zijn ($r = -.13$, $p = .02$).

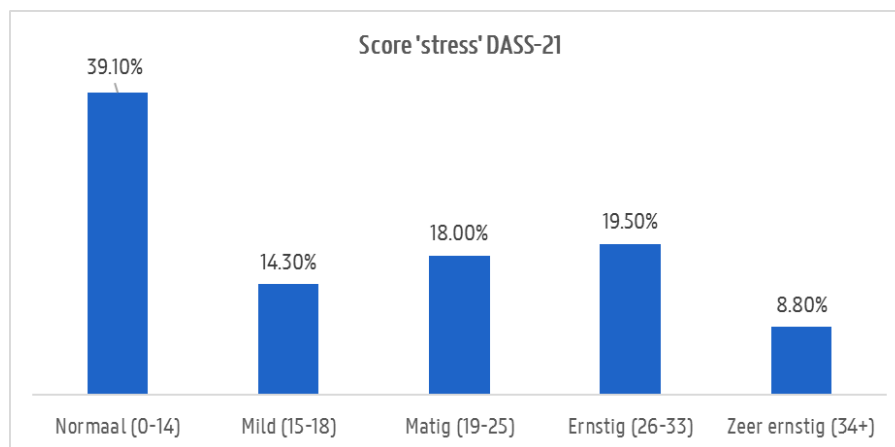
Tot slot werd ook **stress** opgenomen in dit onderzoek. Stress werd gemeten aan de hand van het subonderdeel 'stress' in de **Depression Anxiety & Stress Scale**⁸ (DASS-21; Lovibond en Lovibond 2004). Deze schaal meet aan de hand van 7 items de kenmerken van stress die werkzoekenden de **afgelopen week** hebben ervaren: moeite hebben met ontspannen, nerveuze spanning, geïrriteerd zijn, en snel overstuur geraken.

⁷ Gisle L, Driessens S, Demarest S, Van der Heyden J. Geestelijke gezondheid: gezondheidsenquête 2018. Brussel, België : Sciensano; Rapportnummer: D/2020/14.440/4. Beschikbaar op: www.gezondheidsenquête.be

⁸ De subschaal stress van de DASS-21 werd gemeten aan de hand van 4 antwoordcategorieën: (0) helemaal niet van toepassing, (1) eerder niet van toepassing, (2) eerder wel van toepassing, en (3) helemaal van toepassing. De scores op de items werden opgeteld naar één somscore en werd dan vermenigvuldigd met 2 volgens de instructies van de DASS-21. (min. 0, max. 56)

De klacht die voorkomt bij 1 op 2 werkzoekenden in dit onderzoek is de **moeilijkheid** om te **ontspannen** (51%). Daarnaast is men ook vooral **licht geraakt** (48.60%), geraakt men makkelijk **overstuur** (45.60%), en wordt men erg **ongeduldig** van openthoud (43.10%).

Indien we de scores op globaal niveau bekijken zien we dat slechts 39.10% van de werkzoekenden een normaal stressniveau heeft. In bovenstaande grafiek is te zien dat **bijna 1 op 3** (28.30%) werkzoekenden ernstige tot zeer **ernstige stressklachten** vertoont.

Het stressniveau is significant **hoger** bij werkzoekenden die **jonger** zijn ($r = -.16$, $p = .004$).

7. CONCLUSIE

De coronacrisis houdt ons land en de rest van de wereld in zijn greep. Het is een crisis die iedereen in de samenleving voor uitdagingen stelt. Ook werkzoekenden worden geconfronteerd met de gevolgen van deze crisis. Omdat het erg bijzondere tijden zijn, waren VDAB en Universiteit Gent geïnteresseerd in het welzijn van werkzoekenden en hoe zij omgaan met deze crisis. Via een korte, online vragenlijst bij werkzoekenden werd dit in kaart gebracht.

Allereerst geeft 4 op 5 werkzoekenden aan bezorgd te zijn om geen werk te vinden ten gevolge van de coronacrisis. Desondanks de hoge bezorgdheid geeft toch meer dan de helft van de werkzoekenden aan veel tijd besteed te hebben aan het zoeken naar een job. Al zijn er wel een aantal veranderingen: men focust op andere jobaspecten, alles verloopt voornamelijk online, en het aanbod is beduidend kleiner. Werkzoekenden geven aan door de coronacrisis meer belang te zullen hechten aan de werkzekerheid bij het kiezen van een job.

Daarnaast heeft de coronacrisis voor 3 op 4 van de werklozen uit dit onderzoek tot meer depressieve gevoelens en angstige gedachten geleid dan ze gewoonlijk ervaren. Daarnaast ervaart ook bijna 1 op 3 werkzoekenden ernstige tot zeer ernstige stressklachten tijdens de coronacrisis.

Toch brengt de crisis ook opportuniteiten met zich mee. 1 op 10 van de werkzoekenden geeft aan dat de coronacrisis ook positieve kanten heeft. Men heeft nu meer tijd om werk te zoeken, om bij te scholen,... Ook het volledig online solliciteren valt in de smaak, men dient zich niet meer te verplaatsen en verliest hierdoor dus geen tijd meer.

BIJLAGE A: VRAGENLIJST⁹

Startscherm

Beste,

Bedankt voor jouw interesse in deze vragenlijst! Via deze vragenlijst willen VDAB en Universiteit Gent het **welzijn** van **werkzoekenden** in kaart brengen en onderzoeken hoe zij **omgaan met de coronacrisis**.

De vragenlijst is volledig **anoniem** en zal ongeveer **12 minuten** duren. We willen graag benadrukken dat jouw deelname aan dit onderzoek dus **geen enkele impact** heeft op jouw dienstverlening bij VDAB.

Indien je nog vragen of opmerkingen hebt, kan je ons bereiken via jolien.stremersch@ugent.be.
Alvast erg bedankt voor jouw medewerking!

Jolien Stremersch
Vakgroep Marketing, Innovatie, en Organisatie
Faculteit Economie en Bedrijfskunde
Universiteit Gent

Onderzoek in samenwerking met VDAB

Informed consent / GDPR

Ik verklaar hierbij dat...

- 1) Ik voldoende informatie heb ontvangen over dit onderzoek en de mogelijkheid heb gekregen om bijkomende vragen te stellen (via jolienstremersch@ugent.be)
- 2) Ik totaal uit vrije wil bereid ben deel te nemen aan dit onderzoek.
- 3) Ik op de hoogte ben gebracht van de mogelijkheid om op elk moment de medewerking aan dit onderzoek stop te zetten zonder andere verplichtingen.
- 4) Ik toestemming geef aan de onderzoekers van de Universiteit Gent om mijn antwoorden op anonieme wijze te bewaren, te verwerken en te rapporteren voor wetenschappelijk onderzoek.
- 5) Ik ervan op de hoogte ben dat ik op aanvraag een samenvatting van de onderzoeksbevindingen kan krijgen.

Ik ga akkoord

Ik ga niet akkoord [ga naar afsluitscherm]

⁹ In deze vragenlijst werden er ook nog enkele variabelen bevraagd die niet werden opgenomen in het huidige onderzoek.

1. Inleidende vragen

- A. Ben je op dit moment op zoek naar een job?
 - Nee -> vraag B
 - Ja -> vraag C
- B. Je gaf aan dat je niet op zoek bent naar een job. Wat is hiervoor de reden?
 - Ik heb al een vaste job
 - Ik heb mijn zoektocht naar werk stopgezet sinds de coronacrisis
 - Andere reden:...
- C. Welke van onderstaande keuzes beschrijft het best jouw huidige situatie?
 - Werkloos -> Vraag E
 - Laatstejaarsstudent -> Vraag E
 - Zelfstandige, op zoek naar een nieuwe job -> vraag D (later toegevoegd)
 - Werknemer, op zoek naar een nieuwe job -> vraag D
 - Op het einde van mijn huidig contract -> vraag E
 - Ziekte of arbeidsbeperking -> vraag E (later toegevoegd)
- D. Wat is jouw drijfveer om op zoek te gaan naar werk?
 - De werkonzekerheid in mijn huidige job
 - Te weinig uitdaging in mijn huidige job
 - Ik ben te hoog opgeleid voor mijn huidige job
 - Ik verdien te weinig op mijn huidige job
 - Andere, namelijk: ...
- E. Heeft de coronacrisis ervoor gezorgd dat je anders naar werk zoekt?
 - Ja -> Vraag F
 - Nee -> meteen door naar job search effort
- F. Je geeft aan dat je door de coronacrisis anders naar werk zoekt. Kan je hier iets meer over vertellen? Wat doe je nu anders dan hiervoor?

2. Job search effort (Blau, 1993)

Doel: met dit instrument meten we hoeveel inspanning een werkzoekende gedaan heeft om een job te vinden de afgelopen 2 weken, tijdens de coronacrisis.

Uitleg: Hieronder volgen enkele stellingen die peilen naar jouw **inspanningen** om werk te zoeken tijdens de afgelopen 2 weken (tijdens de coronacrisis). Duid hieronder aan in welke mate een bepaalde stelling op jou van toepassing is.

Schaal: 5-punts Likert [Helemaal niet akkoord; eerder niet akkoord; noch akkoord, noch niet akkoord; eerder akkoord; helemaal akkoord]

Items:

- Ik heb veel tijd besteed aan het zoeken naar een job
- Tijdens deze periode heb ik grote inspanningen geleverd om een job te zoeken
- Tijdens deze periode heb ik mijn tijd en inzet voornamelijk gericht op werkzoekactiviteiten
- Tijdens deze periode heb ik mijn uiterste best gedaan om een job te vinden

3. (doorlopend) Metacognitive activities (Turban, Stevens, & Lee; 2009)

Doel: met dit instrument meten we de kwaliteit waarmee een werkzoekende naar werk heeft gezocht. Heeft hij/zij persoonlijke doelen geteld, een plan gemaakt, nagedacht over hoe hij/zij iets kan verbeteren aan het werkzoekproces,...

Uitleg: Hieronder volgen enkele stellingen die peilen naar jouw **inspanningen** om werk te zoeken tijdens de afgelopen 2 weken (tijdens de coronacrisis). Duid hieronder aan in welke mate een bepaalde stelling op jou van toepassing is.

Schaal: 5-punts Likert [Helemaal niet akkoord; eerder niet akkoord; noch akkoord, noch niet akkoord; eerder akkoord; helemaal akkoord]

Items:

- Ik heb persoonlijke doelen gesteld om mijn zoekactiviteit te sturen
- Ik heb een coherent plan gemaakt om mijn zoektocht naar een job te sturen
- Ik heb mijn vooruitgang naar het vinden van een job bijgehouden
- Ik heb nagedacht over hoe ik mijn vaardigheden voor het vinden van een job kan verbeteren
- Ik heb nagedacht over hoe ik me het best presenteer naar een potentiële werkgever toe
- Ik heb sollicitaties geanalyseerd om hierop volgende prestaties te verbeteren

4. Job search intensity (Van Hoyer et al., 2015; maar sterk aangepast)

Doel: dit instrument is geïnspireerd op een bestaande schaal, maar meet vooral zaken die tijdens de coronacrisis zijn opgekomen (Bv. sollicitatiegesprekken via video-chat,...). Dit kwam naar voren bij het bevragen van enkele recruiters voor het opstellen van de vragenlijst. Ook namen we enkele zaken op die werden teruggevonden als tips op de website van VDAB, om te zien of werkzoekenden dit effectief doen (bv. het maken van een video-CV, volgen van een online cursus).

Uitleg: Hoeveel **tijd** heb je tijdens de laatste twee weken (tijdens de coronacrisis) gespendeerd aan onderstaande activiteiten?

Schaal: 5-punts Likert [Geen tijd; weinig tijd; redelijk wat tijd; veel tijd; heel veel tijd]

Items:

- Een sollicitatiegesprek gedaan via video-chat (bv. Skype, FaceTime of Google Hangouts Meet)
- Een schriftelijke proef gedaan via internet
- Gezocht naar een job op het internet
- Een video-CV gemaakt
- Een jobsite bezocht (bv. jobat.com, vacature.com,...)
- Websites van mogelijke werkgevers bezocht
- Spontaan solliciteren (een organisatie benaderd zonder dat er een concrete vacature is)
- Online genetwerkt (bv. via LinkedIn)
- Een online cursus gevolgd

5. Bezorgdheid coronacrisis (zelf ontwikkeld)

Doel: nagaan in welke mate men bezorgd is dat men geen job zou vinden

Schaal: 5-punts Likert [Helemaal niet bezorgd; eerder niet bezorgd; neutraal; eerder wel bezorgd; heel erg bezorgd]

- Hoe bezorgd was je **vóór de coronacrisis** dat je geen job zou vinden?
- Hoe bezorgd ben je **nu (tijdens de coronacrisis)** dat je de komende maanden geen job zult vinden?

6. Preferred job attributes (Lieb, 2003)

Doel: uit een kort, kwalitatief vooronderzoek bleek dat enkele werkzoekenden nu andere aspecten van een job belangrijk vinden dan voor de crisis. Er werd aangegeven dat werkzekerheid plots een belangrijker aspect is. Met deze vraag willen we gaan bekijken in welke mate werkzoekenden meer of minder belang hechten aan bepaalde aspecten als voor de crisis.

Uitleg: Denk je dat je door de huidige coronacrisis meer of minder **belang** zult hechten aan volgende **aspecten** bij het kiezen van een job?

Schaal: 5-punts Likert + niet van toepassing [Zeker minder belang; eerder minder belang; evenveel belang als voor de crisis; eerder meer belang; zeker meer belang]

Aspecten:

- De verloning van de job
- Kansen op promotie
- Extralegale voordelen
- Werkzekerheid
- Goede work-life balans
- Leuke collega's
- Leuke leidinggevende
- Mogelijkheid tot telewerken
- Woon-werkafstand
- Flexibele uren
- Inhoud van de job

7. Well-being (GHQ-12; Goldberg, 1978)

Doel: met dit instrument meten we het algemeen welbevinden van de werkzoekenden.

Uitleg: De volgende stellingen gaan over jouw **welbevinden** tijdens de huidige coronacrisis. In de afgelopen weken, tijdens de coronacrisis,...

Schaal: 4-punts Likert [Helemaal niet; niet meer dan gewoonlijk; iets meer dan gewoonlijk; veel meer dan gewoonlijk]

Items:

- Heb je je kunnen concentreren op uw bezigheden?
- Ben je door zorgen veel slaap tekort gekomen?
- Heb je het gevoel gehad zinvol bezig te zijn?
- Voelde je je in staat om beslissingen te nemen?
- Heb je het gevoel gehad dat je voortdurend onder druk stond?

- Heb je het gevoel gehad dat je jouw moeilijkheden niet de baas kon?
- Heb je plezier kunnen beleven aan jouw gewone, dagelijkse bezigheden?
- Ben je in staat geweest jouw problemen onder ogen te zien?
- Heb je je ongelukkig en neerslachtig gevoeld?
- Ben je het vertrouwen in jezelf kwijtgeraakt?
- Heb je je als een waardeloos iemand beschouwd?
- Heb je je alles bij elkaar redelijk gelukkig gevoeld?

8. Stress (DASS; Lovibond and Lovibond 2004; Campbell et al. 2017)

Doel: met dit instrument meten we het stresslevel van de werkzoekenden

Uitleg: De volgende stellingen gaan over jouw **stressniveau** van de laatste week. Duid hieronder aan in welke mate een bepaald gevoel **tijdens de laatste week** op jou van toepassing was.

Schaal: 4-punts Likert [helemaal niet van toepassing; eerder niet van toepassing; eerder wel van toepassing; helemaal van toepassing]

Items:

- Ik merkte dat ik overstuur raakte van onbelangrijke zaken
- Ik had de neiging om overdreven te reageren op situaties
- Ik vond het moeilijk me te ontspannen
- Ik merkte dat ik gemakkelijk overstuur raakte
- Ik was erg opgefokt
- Ik merkte dat ik erg ongeduldig werd van oponthoud
- Ik merkte dat ik nogal licht geraakt was

9. Demografische gegevens

Je bent bijna aan het einde van de vragenlijst gekomen. Er volgen nu nog enkele demografische gegevens.

- Wat is jouw leeftijd? [schuifbalk]
- Met welk geslacht identificeer je je? [m/v/x]
- Burgerlijke stand
 - o Alleenstaand
 - o Samenwonend (feitelijk of wettelijk)
 - o Getrouwd
 - o Gescheiden
 - o Weduwe/weduwnaar
- Heb je kinderen? [ja/nee -> indien ja: vraag aantallen]
 - o Hoeveel inwonende kinderen heb je? Duid 0 aan in indien je geen kinderen hebt van deze leeftijd
 - Jonger dan 3 jaar [0, 1, 2, 3, >3]
 - 3 tot 6 jaar [0, 1, 2, 3, >3]
 - 6 tot en met 18 [0, 1, 2, 3, >3]
 - 18+ [0, 1, 2, 3, >3]
- Wat is jouw hoogst **behaalde** diploma?
 - o Geen opleiding
 - o Lager onderwijs

- Secundair onderwijs
 - Hoger onderwijs (bachelor)
 - Universitair onderwijs (bachelor)
 - Universitair onderwijs (master)
 - Doctoraat
 - Andere, namelijk:...
 - In welke sector zoek je hoofdzakelijk een job?
 - Gezondheidszorg en welzijn
 - Handel en dienstverlening
 - ICT
 - Justitie, veiligheid en openbaar bestuur
 - Landbouw, natuur en visserij
 - Media en communicatie
 - Onderwijs, cultuur en wetenschap
 - Techniek, productie en bouw
 - Toerisme, recreatie en horeca
 - Transport en logistiek
 - Ben je de voornaamste kostwinner binnen je gezin? [ja/nee]
 - Hoe lang ben je al op zoek naar een job?
 - Jaar [0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, meer dan 10]
 - Maanden [0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11]
-

Stay in touch

Wil je binnenkort graag nogmaals deelnemen om de langdurige effecten van de coronacrisis in kaart te helpen brengen, laat dan hieronder jouw **e-mailadres** achter zodat we je kunnen bereiken.

Let op! Dit mailadres wordt volledig losgekoppeld van jouw antwoorden op de vragen en zal enkel en alleen gebruikt worden voor bovenstaande onderzoeksdoeleinden (conform GDPR 2018 en [privacyverklaring](#) VDAB)

Dankwoord

BEDANKT

Hartelijk dank voor jouw deelname aan dit onderzoek! Dankzij jouw deelname en het delen van jouw eigen ervaring, krijgen wij een beter zicht op het welzijn van werkzoekenden tijdens deze uitzonderlijke crisis.

Afsluitscherm

Geachte heer, mevrouw,

Bedankt voor je interesse in ons onderzoek. Voor dit onderzoek focussen we echter op de mogelijke gevolgen van de Coronacrisis voor werkzoekenden. Om de onderzoeksresultaten zo zuiver mogelijk te krijgen, bevragen we dan ook enkel hen.

Bedankt voor je begrip en al het beste toegewenst de komende weken!